

Robust modell: Norge har en effektiv og robust landbruksmodell, mener Lars Petter Bartnes. – Den har fungert over tid, og den har faktisk sikret et landbruk i Norge som med utenlandske øyne framstår som en suksess, sier Bondelagslederen.

«Svært kritisk» til å be om helt ny landbrukspolitikk

Risikoen er at man svekker virkemidlene man har, ytterligere, advarer Bondelagsleder Lars Petter Bartnes.

NY LANDBRUKSPOLITIKK

Tekst: Linda Sunde
Foto: Camilla Mellemstrand

I forrige utgave presenterte Bondebladet ulike stemmer som mener landbrukspolitikken bør endres.

Nå svarer Bondelagsleder Lars Petter Bartnes på hva han mener om forslagene.

– Har fungert over tid

Norsk Bonde- og Småbrukarlag har dratt i gang «Aksjon ny landbrukspolitikk», der de blant annet vil bidra til en full gjennomgang av dagens jordbruksavtalesystem og komme med forslag til en ny landbrukspolitikk.

Bartnes sier at det er flott at flere aktører har tydelige råd for hvordan landbrukspolitikken bør utvikles, og at aksjonen gjør at interessen rundt mat- og landbrukspolitikk blir større.

– Det heier vi på, sier han.

Han frykter likevel at strategien kan være farlig for landbruket.

– Den norske landbruksmodellen er bygd opp på en effektiv måte, der man bruker juridiske, politiske og økonomiske virkemidler. Det har vist seg å være en robust landbruksmodell. Den har fungert over tid, og den har faktisk sikret et landbruk i Norge som med utenlandsk øyne framstår som en suksess, der eierskapet er bevart hos den selveidende, norske bonden, man har sterk politisk styring, og det er solid kvalitet i matproduksjonen. Det å tømme verktøykassa og be om full gjennomgang, og bygge opp en helt ny landbrukspolitikk, er jeg svært kritisk til. Risikoen er at du vil svekke virkemidlene ytterligere, sier Bartnes.

Han mener det fortsatt er viktig å gjøre tilpasninger og modernisere virkemiddelapparatet i takt med behovene, men at det største problemet med dagens modell, er finansieringen av den.

Enige om grunnplarene

Professor Reidar Almås har nylig gitt ut boka «Omstart - forslag til ein ny landbrukspolitikk». Bartnes viser til at de enige om at grunnplarene i landbrukspolitikken må bestå: Tollvernet, markedsreguleringa, lovverket og jordbruksoppgjøret, i tillegg til utjevning.

– Vi har samme intensjon, for eksempel ønsker vi mer bettebruk på både kulturljord og utmark. Men vi ser litt ulikt på hvilke virkemidler som skal settes inn, sier Bartnes.

Almås har ikke tro på at pengene som trengs for å fullfinansiere dagens modell, vil komme i hans levetid. Derfor har han i stedet omfordelt budsjettmidlene i boka si. Han flytter to miliarder kroner vekk fra dagens areal- og kulturlandskapsstilskudd, og over på tolv andre tilskudd.

«Det å tømme verktøykassa og be om full gjennomgang, og bygge opp en helt ny landbrukspolitikk, er jeg svært kritisk til»

Lars Petter Bartnes, leder i Norges Bondelag

der kroner vekk fra dagens areal- og kulturlandskapsstilskudd, og over på tolv andre tilskudd.

Vil jobbe for høyere inntekt

Det mener Bartnes er å resignere. Han viser til at investeringene som ble gjort etter opptrappingsvedtaket, har blitt slitt ned igjen.

– Det er avgjørende å bygge opp produksjonsapparatet igjen, og uten forsterka finansiering vil evnen til å produsere mat i Norge bli redusert, sier Bartnes.

– I den perioden den norske modellen har fungert, er det gjort endringer og tilpasninger, både i hvordan modellen virker, og hvordan den er finansiert. Det er en av grunnene til at modellen har fungert. Storsilt omfordeling innenfor rammen på 14,4 milliarder kroner er ikke en god løsning for å bedre matproduksjonsevnen, sier han.

– Areal- og kulturlandskapsstilskuddet er inn-tekstgivende tilskudd, og har som funksjon å opprettholde kulturlandskapet. Å omfordle fra det tilskuddet til andre formål, vil ramme muligheten til å utvikle korproduksjonen. Det er ingen god løsning. Almås peker på viktige behov, som å satse på gjerder i utmark og så videre. Men utfordringen med forslaga, er at de ikke har sterk inn-tekstgivende virkning, sier Bartnes.

– På tvers av Bondelagets tekning

Almås foreslår også det han kaller en «ny regional arbeidsdeling». Han vil øke kjøttproduksjonen i de sentrale kornområdene ved å flytte dyr dit i en oppfettingsperiode.

– Det er et forslag som går på tvers av Bondelagets tekning om å bruke kornareal til korproduksjon. Behovet for grasproduksjon i distriktene vil gå ned, og ideen om å opprettholde landbruk over hele landet, blir svekka, svarer Bartnes.

Almås presiserer i Bondebladet at det ikke er kornåkrer han vil ha beitedyr på. Han viser til at det ble produsert melk på kulturbeiter på Østlandet på 1950 og 1960-tallet. Med enkle midler kan man overflatedyrke slike arealer igjen, mener professoren.

– Det er et par viktige forhold Almås bør ta med seg. Det ene er at ikke uvesentlige deler av de gamle beitemarkene fra 50-tallet er planert ut og omdannet til de kornarealene vi kjenner i dag. Det andre er at det vil være en kostbar løsning å bruke gamle beitearealer fra 50-tallet. Det er små, innlemte områder som ikke er i drift i dag fordi de ikke er rasjonelle. De vil heller ikke være rasjonelle i strategien til Almås, sier Bartnes.

Takker for tilbudet

På et landbruksmøte i mars luftet Høyres landbrukspolitiske talskvinne Ingunn Foss noe hun har ligget og reflektert over om nettene: Hva om staten lar Bondebladet og Småbrukarlaget selv fordele budsjettpengene til landbruket, siden det er de som vet hvor skoen trykker?

Hun presiserte at tankene kom fra henne. De er ikke tatt opp i Høyre.

– Jeg takker for tilbudet. Hun viser landbruksnærings stor tillit, sier Bondebladsleder Bartnes.

– Men vi må huske på at landbrukspolitikken er et viktig politikkområde, ikke bare for bonden, men for samfunnet. Jeg vil anbefale at Stortinget tar det ansvaret det ligger i å forvalte politiken, sier han.

– Ja, vet vi vet hvor skoen trykker, og vi vet hvordan vi vil prioritere, men det er i diskusjon med politikere at politiken har blitt meislet ut, og fortsatt bør meisles ut. Det er avgjørende å sikre at velgerne og Stortinget har et engasjement for matproduksjon og kulturlandskap som minst er på dagens nivå. Det er blant annet det som gir norsk landbrukspolitikk den styrken den har, sier Bartnes.

Vil ikke opp mot skole

Mari Gjengedal, leder for miljø- og utviklingsorganisasjonen Spire, sa på samme møte at hun tror den demokratiske debatten lider under dagens forhandlingsystem. Ingen tjener på at virkemidlene i landbruket framforhandles bak lukkede dører, sa hun.

Hun mener Stortinget må tydeligere på baken. De må legge tydeligere føringer, ikke bare for målene, men også for virkemidlene i norsk landbrukspolitikk, sa Spire-lederen.

– Jordbruksforhandlingene er et åpent institutt, og organisasjonene rundt landbruket har all mulighet til å komme med innspill i forkant av forhandlingene. Jeg mener det gir god påvirkningskraft, sier Bartnes.

Han er skeptisk til anbefalingen hennes.

– Hvis man skulle ta dette rådet her helt ut, kan en se for seg at jordbruksavtalen havner som en liten parentes i den store diskusjonen om statsbudsjettet hver høst, der skolepolitikk, eldrepolitikk og andre store samfunnsproblemer får stor plass. Det er en dårlig løsning. Men jeg applauderer tiltaket for å få mer engasjement rundt landbrukspolitiken, sier Bartnes.

Krevende rolle

Mens flere nå snakker om en ny landbrukspolitikk, vil Bondebladet ha justeringer og bedre finansiering av dagens modell.

– *Hvordan er det å være forsvaret av det bestående?*

– Det er spennende å ivareta næringsinteresser, verne om det eksisterende, og samtidig utvikle og tilpasse best mulig for framtida og nye utfordringer, sier Bartnes.

– *Det er i tiden at det er populært å være dynamisk og endringsorientert. Å forsvare det bestående, kan utad få en til å se «kjedelig» ut. Hvordan er det å ha den rollen?*

– Det er en krevende rolle å ha. Det viktige er å ha god argumentasjon, sier Lars Petter Bartnes, leder i Norges Bondeag. ■

Konkursras: De tre første månedene i år var det 72 konkurrer i dansk landbruk, mot 42 i samme periode i fjor.

Konkursras i dansk landbruk

191 konkurrer på ett år - og stigning er ventet.

LANDBRUKSKRISE

Tekst: Linda Sunde
Foto: Camilla Møllestrand

De siste 12 månedene har det vært 191 konkurrer i landbruket i Danmark. Sist gang det var målt like mange konkurrer, var i august 1994, skriver danske Landbrugsavisen.

– Også de kommende månedene kan vi forvente en stigning i antallet konkurrer i landbruket på grunn av de katastrofale lave prisene på melk og svinekjøtt. Særlig melkeproducentenes priser er helt i bunn etter de siste pristallene, sier ethvertsvøkonomisk sjef Klaus Kaiser i Seges, et kompetansesenter for dansk landbruk.

I mars i år var det hele 31 konkurrer i dansk landbruk, mens det i januar og februar var henholdsvis 18 og 23.

Til sammenligning var snittet på 13 konkurrer i måneden i 2015.

Stigningen i antall konkurrer avspeiler også at flere bønder gir opp selv, sier Kaiser til Landbrugsavisen.

Mange års kamp på grunn av lave verdensmarkedspriser har gjort økonomien så anstrengt og håpet om en normalisering av prisene så tynnslitt, at mange har vanskelig for å se en utvei, og gir opp, forteller han.

De tre første månedene i år var det 72 konkur-

ser i landbruket, mot 42 i samme periode i fjor. – Krisen i landbruket er reell og dyp, sier Klaus Kaiser. ■

Forhandlet med EU

EU og Norge møttes til såkalte «artikkel 19-forhandlinger» i forrige uke.

Forhandlingene har som mål at Norge og EU skal lage en ny avtale for handel med ubearbeidede landbruksprodukter, som ost, kjøtt og grønnsaker.

I september i fjor kom EU med sine krav. Det er ikke kjent hva EU krevde, men daværende EU- og EØS-minister Vidar Helgesen omtalte det som «betydelige krav».

I forrige uke skulle Norge gi tilbakemelding.

En kilde i EU-kommisjonen sier til Nationen etter møtet at diskusjonene med Norge var konstruktive, og at det vil være en ny runde med forhandlinger i en av de kommende månedene.

Utenriksdepartementet ønsker ikke å kommentere møtet.

Da forrige artikkel 19-avtale med inggikk, i 2012, steg blant annet EUs tollfrie ostekvote til Norge fra 4500 tonn til 7200 tonn. Det ble også etablert tollfrie importkvoter på storfe på 900 tonn, kylling på 800 tonn og gris på 600 tonn. ■

**TIL DEG SOM EROBRER VERDEN
I GUMMISTØVLER**

**Årets
katalog er
kommet!**

Bestill den gratis på
www.p-lindberg.no

**Norges største nettbutikk
for landbruket**
SAU - SVIN - HEST
MELKEPRODUKSJON - GEIT - KORN
SKOGBRUK - HAGE
www.p-lindberg.no

P.Lindberg